СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 13. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 18. січня, 1927. VOL. XXXV. No. 13. Jersey City, N. J., Tuesday, January 18. 1927. THREE CENTS

Польща арештує послів за революційну діяльність.

ВАРШАВА, 15. січня. — Що польські клопоти з революційними течіями серед пригноблених Польщею національностий не припиняються, видно з того, що поліція арештувала тут нині трох послів до варшавського сойму, яким вона закидує революційну діяльність проти цілости польської держави.

Арештоване послів було частиною великої нагінки за ріжними революційними організаціями, підчас якої заарештовано коло півтора сотки людий, переважно молодих студентів. Арештовані посли представляють північно-східні округи. Поліція каже, що вони пробували підбурювати населення до повстання, і як звичайно старається навести якись звязок межи ними а комуністичним урядом Росії.

Поліція арештувала послів помимо сього, що після польської конституції посол має бути нетикальний, хиба що його зловлено на місци проступку. На оправдання своїх арештів послів поліція каже, що вона так гейби застала послів на місци проступку, бо вона слідила за ними від довшого вже часу та знає про всі сходини з революційними організаціями. Поліція хвалиться навіть, що вона має докази на те, що арештовані посли побирали гроші від комуністів за свою агітацію.

Арешт висуває тепер на політичну арену цікаве питанне. З огляду на те, що посли мають мати нетикальність, перед послами сойму стає питанне, як боронити сеї нетикальности. За арештованими послами певно станути посли поневолених Польщею національностий. В труднім положенню находяться посли польської національности, які стоять в опозиції до Пілсудського. Та вони, як видно вже тепер зі заяв провідників, не будуть боронити посольських вольностий непольських послів, бо тут нібито „щось іннего".

ПОЛЬСЬКИЙ ВИНАХОДЧИК ХОТІВ ДАТИ СВІТОВИ ПЛІД СВОГО УМА.

ВАРШАВА, 15. січня. — Від довшого вже часу польський інжинер Вржеснявкі старався добити від польського уряду принятя його винаходу. Молодий інжинер мав сильні аргументи за собою: він набрався сухіт у війні Польщі проти сусідів, і довгою працею придумав машину, яку на його думку польський уряд повинен завести наперед для себе, а відтак і для решти світа. Винахід сей се електричне крісло. Інжинер запевняв, що ним богато краще вбивати людий, як шибеницею або розстрілом.

Та польський уряд, як звичайно не спішився з принятгем нового винаходу. Росчарований довгим чеканнем винаходчик остаточно попав в таку роспуку, що засів нарешті сам на своє крісло, наложив собі на руки, ноги й голову всі паси, а відтак правою рукою потягнув за зворотницю, яка післала в його тіло електричний ток сили 800 вольт. Нині найшли польського винахідника, що хотів ущасливити людство польським винаходом, неживого.

„МОНАРХ КУРДИСТАНУ" ЗНОВА МАЄ КЛОПОТИ З ПОЛІЦІЄЮ.

ПАРИЖ, 15. січня. — Французька поліція арештувала нині в купелевій місцевости Ніс і „його цісарське величество еміра Могамеда аль Рашіда". Арештовано його як звичайного обманця та осаджено в місцевій, не зовсім на столицю надаючійся тюрмі

Сей монарх мав уже всякі клопоти з ріжними урядами. Свого часу сидів він уже в Англії, а відтак мав клопоти з американським іміграційним урядом у Злучених Державах, який не признав його пашпортів монарха та відправив як звичайного неправного імігранта. Появившися у Франції, сей монарх, которого престольних прав відай ніхто не признає, став займатися звичайним натяганнем наївних жінок.

ПРОТИ-ХРИСТІЯНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В КИТАЮ.

ФУЧАВ, Китай, 17. січня. — Північно-китайські жовніри, які входять у полудневу китайську армію, викликали нині на вулицях сього міста забурення проти осілих у місті християн. Жовніри напали на християнські місії, школи, шпиталі, доми „Янг Менз Кристшен Асосіейшен", і другі будівлі, удержувані білими та християнами. Жовніри часто поводилися дико з жінками, яких там найшли.

В цілій білій кольонії панує зі сеї причини страшна поляка. Всі збираються втікати з міста, а тут способів до втечі дуже мало.

НАВЧИЛИ ЙОГО ПРАКТИЧНО.

ЛОНДОН, 16. січня. — Фредерик Мичел-Гедзиз, відомий подорожний, деніс нині поліції, що на нього напало 6 молодих розбійників та забрали від нього вартісні документи, а самого лишили в болоті. Ціла афера була оточена тайною, бо досі подібних нападів в Англії ще не бувало.

Поліція сейчас кинулася пошукувати за виновниками, але покищо ще не могла показати ніяких вислідів. Заким вона вспіла щонебудь у тій справі відкрити, сам подорожний дістав листа від одного клюбу англійської молодежи, в котрій уряд клюбу виразно заявляє, що нападу доконала група молодих Англійців, ображених недавним відчитом подорожного, в якій сей сказав, що молодіж не має духа пригод.

Різдвяна Коляда для Рідної Школи.

Всі збірки на Рідний Край, які переводимо в Америці з нагоди Різдвяної Коляди, призначені на Рідну Школу в краю, себто на поширення науки між нашим народом, на ту ціль, яка збудує кращу будучність нашому народови.

Тому повинні ми памятати на те, щоби:

В кождій місцевости, де тільки живуть Українці, була обовязково зорганізована й переведена в січни 1927 р. Різдвяна Збірка на допомогу Рідній Школі в старім краю та щоби та Різдвяна Коляда була вислана до краю через:

„Obyednanye", P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

ГАРКАВЕНКО ПОБІДИВ ТОФАЛОСА.

Не дивлячися на неможливу погоду, борба в Джерзи Сіті у Виктори Гол зібрала масу народа. Приїхали люди з Нюарку, Елізабет і других міст доокличних. В перший парі Бруно боровся 30 м. з Дрейком, в другій парі польський великан Стасяк побідив Смирнова в 9 м. Женщинам поліція заборонила боротися. В послідній парі Гаркавенко поборов Тофалоса в 16 м., при чім кинув його через голову три рази. Публика устроїла Гаркавенкови велику овацію.

КОНАН ДОЙЛ ВТРАТИВ ДОБРОГО СПІЛЬНИКА.

Відомий англійський письменник Конан Дойл оповідає, що перед роками виступав в одній з його штук. як актор, один молодий чоловік, що заробляв два фунти стерлінгів тижнево. Одного разу запропонував той актор жартом Конанови Дойлови, щоб вони складали разом свої приходи і ділили між себе по половині через ціле життя. Конан Дойл не згодився на цю пропозицію, але тепер жалує, бо цим актором був відомий тепер у цілому світі фільмовий артист Чарль Чаплін.

ПОХОРОНИ ЗА ЖИТТЯ.

На деяких островах Нових Гебридів святкують похоронні звичаї звичайно ще за життя людини. Так дана особа бодай може сама за життя оглянути ті похорони, які їй колись справлять по смерти. Такий похорон іще й тому виходить на добре живому „вмерлому", дають богато смачних страв, яких душа потребує на мандрівці.

ЖЕНИТИСЯ — АБО ПРОГОНЯТЬ ІЗ ПОСАДИ!

Перський уряд на внесення богато послів у парляменті, поставило проект закону, на основі якого кождий державний урядовець, який ще є неженатий, мусить якнайскорше оженитися. Колиж не ожениться, його відправлять із урядової посади.

МОГИЛА Т. ШЕВЧЕНКА — КУЛЬТУРНИЙ ЗАПОВІДНИК.

Рада народніх комісарів УСРР нещодавно видала постанову, якою могила Шевченка оголошується на завжди „Заповідником" національно-культурного характеру. За тим колегія НКОсвіти накреслила цілу низку заходів щодо порядкування Заповідника.

Намічено: поставити памятник, зорганізувати при могилі кінотеатр, бібліотеку, музей, пункти до ліквідації неписьменности, взагалі розвинути цілу сітку культурно-освітніх установ.

Одночасно Наркомзем відводить коло 2.000 десятин для зорганізування коло могили поета зразкове господарство ім. Тараса Шевченка. Ще в літку м. р. сільсько-господарський науковий комітет України провів детальне обслідування території заповідника і дав думку до організації двох науково-дослідних с.-г. стацій: 1. науково-лісостепової, і 2. досвідно яружної.

Мета, що її ставлять урядові українські органи (земельні й освітні) це — утворити навколо могили поета України культурно-господарче огнище, щоб допомоглоби подолати бідність та темряву народню.

БЕРЛІНСЬКЕ РАДІО ПРО „БІЛИЙ ТЕРОР В РУМУНІЇ".

Вечером 23. XI. м. р. черновецька сигуранца розіслала по приватних помешканнях своїх агентів, які шукали за радіоапаратами. Причина того була така: 23. XI. м. р. берлінська організація „Німецької Ліги людських прав" улаштувала велике зібрання, на якім звісний публіцист Герман Вендель, що обїхав тепер Балкани, та письменник др. М. Георг мали реферати про звірства і терор румунської олігархії і сигуранци. Публика вислухала з великим захопленням оба реферати і реагувала постійно обуренням на наведені факти. Це було докладно чути через радіо. Цього то побоювалася сигуранца і тому помішала декому почути правду про Румунію. Та все таки багато слухачів чуло по радіо перебіг віча, про що свідчать дописи до преси, між иншим і до „Форвертс" з 27. XI. м. р.

ВІДКРИТТЯ „БУДИНКУ ОСВІТИ" В ЛЕНІНГРАДІ.

Дня 22. листопада врочисто відкрився український будинок освіти в Ленінграді. Відкриття осередку української культури в Ленінграді є свято не тільки для Українців, що живуть у ньому, а й для цілої України, бо цей осередок обєднує українські наукові і взагалі культурні сили, що перебувають тепер в Ленінграді, піднесе культурний рівень робітників Українців, звяже їх з Україною, і ці робітники таким чином також візьмуть участь у будівництву нового життя на Україні.

На свято зібрались Українці-робітники, червоноармійці, червонофльотці, студенство, професура, академики.

Голова будинку освіти Коваленко виголосив коротку промову про значіння і завдання будинку, про досягнення Радянської України, про постанову уряду УСРР., про загальне навчання та про будування Дніпрельстану. Доповідь викликала довгі гучні оплески.

Під гучні оплески приймається список президії. На почесного голову обрано Петровського, на почесних членів Чубаря, Шумського та Буценка.

Секретар будинку Єрецький прочитав привітні телеграми від ЦК КП(б)У, раднаркому УСРР, секретаря ВУЦВК-у Буценка, НКО, ВУАН, ред. Вістей, ВУЦВК, Радянського села, Хар. окрінспектури профосу та академика Переца.

Від всеосвіної Академії Наук відкриття будинку витав академик Карський, підкресливши, що Академія дуже високо цінить українську культуру і раді можливости всіма засобами допомогти її відродженню.

Від імени професорів Українців, що живуть в Ленінграді, виступав проф. М. Е. Ткаченко.

По закінченню врочистої частини силами артистів-Українців ленінградських театрів: проф. Супруненка, Максимова, Коваленка та инших було влаштовано концертний відділ, після чого відбулася невелика вистава.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Заходи для полагодження справи Мексика і Нікарагви мирною дорогою.

ДІЯС СТАВИТЬ ПРОПОЗИЦІЮ ДЛЯ ЗАМИРЕННЯ НІКАРАГВИ.

ВАШИНГТОН, 15. січня. — Адольфо Діяс, кандидат одної нікарагванської партії на уряд президента тої держави, котрого попирає американський уряд, предложив американському урядови плян замирення Нікарагви. Після сього пляну лібеpальна партія з Діясом на чолі малаби правити Нікарагвою до грудня 1928. року, коли малиби відбутися загальні вибори.

Про полагодженне непорозуміня мирною дорогою заговорив знова мексиканський уряд, який знова підняв думку віддати свою суперечку з американським урядом за права американських капіталістів до мексиканських нафтових теренів під розгляд безстороннього роземного суду.

МЕКСИКАНСЬКИЙ УРЯД ЗАПЕРЕЧУЄ ДОНЕСЕННЯ ЕПИСКОПСЬКІ ПРОПАҐАНДИ.

МЕКСИКО, 15. січня. — Мексиканський уряд приказав своїм конзулям заперечити як чисту видумку вісти, які появилися в американській пресі, що мексиканський уряд нібито переслідує римо-католицьких священників та безправно їх вязнить та вбиває.

Уряд стверджує, що сі вістки є неправдиві. Правдою є, що на приказ уряду арештовано досі 30 римо-католицьких священників за підбурювання вірних проти уряду та участь у протиурядових повстаннях. Всіх арештованих випущено на волю, але приказано їм зявлятися в уряді для реґістрації свого місця побуту.

КОНФЕРЕНЦІЯ КАРДИНАЛА З ПРОТЕСТАНТОМ ЗА ДОПОМОГУ ЖИДАМ.

НЮ ЙОРК, 15. січня. — Хоча в католицькій пресі ведеться часто агітація за повною відрубностю римо-католиків від протестантів, мимо сього римо-католицький кардинал в Ню Йорку Гейз згодився взяти участь у конференції з одним з визначних провідників американського протестантизму, д-ром Кедменом. Цікаво теж, що предметом конференції має бути поміч християнських церков для Жидів у середній і східній Европі.

ВЕЛИКИЙ ПОДВИГ ПЛИВАКА.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, 16. січня. — 102 пливаків і пливачок зголосилося до перегонів у перепливанню морської циї, званої Каналом Св. Петра, що лежить межи Лос Анджелом а островом Санта Катарина на Тихому Океані. Перегони сі устроїв Вилием Риглі, визначивши на сю ціль суму 40,000 долярів, з цього 25.000 долярів мало піти тому, що перший перепливе сей пролив.

Пливаки ввійшли до води коло пів до 11. години рано. 13 годин опісля виграна хиталася межи молодим, бо всего 17 літ маючим, канадійським пливаком Джорджом Янгом, а шикаговським великаном Норманом Росом. Серед круговоротів та водного зілля, що лягло на їх дорозі, Рос відтак відпав, а Янг переплив як одинокий, що доконав сього подвигу.

Переплив він залив за 15 годин, 44 минути й 33 секунди та дістав нагороду в сумі 25,000 долярів. Приїхав він на перегони з Канади поломаним мотоциклем, оплачуючи свої видатки грішми, які йому позичила мати.

МІСЬКИЙ УРЯД ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД НЕДУГАМИ ВІДДИХОВИХ ОРГАНІВ.

НЮ ЙОРК, 15. січня. — З огляду на те, що в Европі знова почала поширятися еспанська инфлюенца, іміграційні урядники вважали за відповідне успокоїти американську публику, що вони застрили ревізії здоровля імігрантів та що на їх думку нової пошести в Америці нема потреби боятися.

Рівночасно нюйорський міський уряд здоровля подав до публичного відома осторогу, що в місті Ню Йорку почало сими днями зростати число занедужань на инфлюенцу, запалення легень та другі занедужання віддихових проводів. Уряд приписує се в вину непогоді та думає, що боятися нової пошести еспанської инфлюенци нема причини. Всеж таки люди повинні тепер вистерігатися перестудження.

ПЕРША ЖІНКА-ГУБЕРНАТОР РОСЧАРОВАНА.

ОСТИН, Тексас, 15. січня. — Завтра покидає своє становище губернатора стейту пані Фергасон, перша жінка на сьому становищи.

Покидаючи уряд, пані Фергасон заявляє, що вона чується сильно росчарована зі свого урядовання. Подібне росчарованне відчувають і вибори; навіть її партійні товариші признають її урядованне за невдачне, але складають вину за невдачу на її мужа, котрий мав бути її невідступним дорадником.

Пятьдесять тисяч людий зголосилося до участи в інавґурації на уряд губернатора її противника й наслідника Муді.

При всякій нагоді складаймо жертви на Сиротинець-Захист Українського Народного Союза.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УГОДОВЦЯМ В НАУКУ

З рідного краю дійшла до нас сумна вістка. Помер широко відомий народний діяч Александер Барвінський. Про покійного подаємо відомости на иншім місци, а тут приглянемося його особі виключно тільки з того боку:

З покійним Александром Барвінським тісно звязана в нашому політичному житті т. зв. „нова ера". Довгі а довгі літа був покійний приклонником польсько-української угоди. Він вірив, що можна знайти шлях до спільного порозуміння з Поляками. І того шляху шукав він через десятки літ, ледви чи не до вибуху світової війни. А що був характерною людиною, видержав він на тім угодовім шляху в той спосіб, що не залишив за собою плями народної зради. Не піцов шляхом Демянчуків, Яцкових, Твердохлібів, Даниловичів, а остав вірним сином свого народа і таким помер. Що більше, коли побачив власними очима великий зрив народній підчас світової війни, коли побачив власними очима відроджену українську державу, коли став першим державним секретарем віроісповідань і освіти в Західно-Українській Народній Республиці, зірвав цілковито з польсько-українською угодовістю, а став безкомпромісовим націоналістом, самостійником і державником.

І ото за останніх кілька літ були ми свідками небувалого явища. Захиталися під Польщею давні політичні вороги Барвінського, себто ті, що поборювали його колись за його польонофільську політику, але сам покійний в тім часі, коли на наших землях запанувала Польща, коли була найкраща нагода для тої угодової акції, яку він проводив ціле життя, став рішучим ворогом угодовости та заявився за завзятою боротьбою проти Польщі і то боротьбою без всяких компромісів, боротьбою на життє і смерть. На тім то непохитнім становищу видержав він до самої смерти і зійшов з ним вже як вісімдесятьлітний старець до гробу. Тим дав він доказ, що був людиною високих моральних прикмет і глибокого характеру. Працював ціле своє життє над польсько-українським зближенням, а в глибокій старости переконався, що труд його був даремний. Тому молодому поколінню передав як науку цілого свого довгого життя, що наш ратунок не в угоді з Польщею, а в безпощадній боротьбі. Такий політичний тестамент залишив українському народови покійний Александер Барвінський і вже за те саме ввійде він в нашу історію як високо ідейна, благородна людина, яка ціле життя шукала шляху для нашого визволення і знайшла його в нашій власній праці, організації, науці, самопосвяті і пожертвованню, у наших власних силах. На його могилу кидаємо грудь землі і ми, американські Українці. І ми пращаємо в нім доброго сина свого народу і своєї рідної землі.

Олександер Барвінський.

(ГОЛОСИ ПРЕСИ).

Покійний родився дня 8. червня 1847 р. в Шляхтинцях біля Тернополя, де його батько Григорій був священиком. Початкову науку побирав в рідному селі, до 4-ої кляси народньої школи і до ґімназії ходив у Тернополі. В липні 1865 р. склав іспив зрілости в тернопільській ґімназії і негайно вписався на фільософічний факультет львівського університету. студіював історію й українську та польську мову. В липні 1868 р. покінчив університетські студії і подався на першу посаду до ґімназії в Бережанах.

Кілька літ пізніще (1871) призначено покійного старшим учителем в тільки-що заснованій учительській семинарії в Тернополі. Тут розпочав Покійний живу діяльність з одного боку на освітньо-культурній, а з другого на науковій ділянці, входячи у звязок з ученими славістами. В Тернополі пробув Покійний повних 17 літ (до 1888, колито перенісся на учительську посаду до Львова).

Вже в ґімназійних часах цікавився він тодішнім народницьким рухом, якого висловом були учеиицькі „громади". Підчас університетських студій приєднався Покійний до українофільського (народовецького) руху, до „вечерничників" і „метників". В 1865 р. завів знайомство з Ол. Кониським, що в тому часі відвідав Львів. Слабий ще тоді народовецький рух не мав твердих основ, з трудом пробиваючись серед молодшого покоління. Народовецькі органи („Вечерниці", „Мета", „Русалка", „Правда" й инші) ледви животіли, а ідельоги „молодоруськости" (як Климкович, Заревич, Горбаль і инші) все ще хиталися між народництвом і москвофільством або між послідовним народництвом і польонофільством.

Одночасно завів Покійний знайомство з иншими наддніпрянськими Українцями (Куліш, Лисенко, згодом Антонович, Нечуй Левицький й инші), піддержуючи з визначними велико-українськими діячами спершу писемні, а опісля й особисті взаємини. Користувався теж нагодою, щоби побувати в Києві і звязувати громадський рух у Галичині з таким же рухом на Наддніпрянщині. Годиться ствердити, що Покійний справді визначався широким світоглядом і корисно визначався серед тодішніх галицьких діячів якраз своїм всеукраїнством, розуміється в тодішньому своєрідному розумінні. Піддержував він теж взаємини з буковинськими діячами та намагався зацікавити положенням Українців инші славянські народи.

В Тернополі кинувся у вир громадської роботи, засновуючи читальні на Поділлі, кладучи перші основи під орґанізацію тернопільского міщанства, уладжуючи концерти, беручи участь в підготовці української етнографічної виставки в Тернополі (з нагоди побуту в Галичині арх. Рудольфа), взагалі в кождій ділянці громадського життя проявляючи свою активність. Одночасно Покійний живо відгукувався на всі події, що в тому часі відбувалися у Львові (заснування „Батьківщини" проф. Романчуком і „Діла" пок. Вол. Барвінським, боротьба зі „старорусинами" за впливи в загально-народніх установах і т. и.). Громадська праця, ведена на запущеному ґрунті, не відривала його від літературної праці. Він підготовляє перші живіщі підручники до української мови та засновує за допомогою Наддніпрянців „Історичну Бібліотеку", (пізніще перебрану Наук. Тов. ім. Шевченка), яка мала великий вплив на формування світогляду нового українського покоління.

З переходом до Львова поширюється терен діяльности Покійного. Тут бере він живу участь в Товаристві ім. Шевченка й у видавництві літературного часопису для родин „Зоря". В р. 1890 Ол. Барвінський виступає з проєктом переміни Товариства ім. Шевченка на наукове. Після смерти Володимира Барвінського, першого редактора „Діла", Покійний нагається заступити свого брата на політичній арені. В р. 1885 бере він участь у заснуванні політичного товариства „Народня Рада" у Львові. Небавом імя Покійного стає загально відомим, гомінким, як одного з творців „нової ери".

В 90-тих роках м. ст. назрівав конфлікт між Австрією і Росією. Австрійський уряд, бажаючи мати забезпечену границю на австро-російськім кордоні, під впливом міністра закорд справ Кальнокі, почав натискати на Поляків, щоби вони зробили Українцям у Галичині дрібні уступки. Намісник ґр. К. Бадені й кр. маршалок кн. Евст. Санґушко іменем поської шляхти згодилися шукати звязку з народовцями. Перш усього намісник запряг до сеї акції тодішнього митр. С. Сембратовича, який був сліпим оруддям в руках вередливого ґрафа. Дня 25. листопада в галицькому соймі виступив голова соймового клюбу проф. Ю. Романчук, який проголосив таку програму народовців: признання самостійности української народности й української мови та особлившa дбайливість про ту мову і народність, вірність для греко-католицької церкви, поміркований лібералізм і дбайливість за розвиток селянства і міщанства. Від уряду домагався промовець прихильности до українського народу і заспокоєння його потреб. Одним з цих, що підготовляли цей виступ голови соймового клюбу, був пок. Ол. Барвінський.

Ця подія викликала завзяту міжпартійну боротьбу в лоні українського громадянства. Москвофіли й радикали (а опісля й молодонародовці з пок. Евг. Олесницьким на чолі) виступили проти „нової ери", соймовий клюб розбився, а згодом відступив з новоерських позицій і сам Ю. Романчук. Його місце заняв Олександер Барвінський, що в 1891-ім році увійшов до австрійського парляменту, а опісля й до сойму (при доповняючім виборі). Як політик був Покійний послідовним реалізатором „нової ери", підтримував уряд, піддержував звязки зі шляхтою, йдучи непохитно до наміченої мети. Вислідом „нової ери" було заснування урядового органу в українській мові „Народна Часопись", введення фонетики в публичних школах, заснування двох українських ґімназій (спершу в Перемишлі, а опісля в Коломиї), кілька утраквістичних учительських семинарій, створення другої катедри української мови й катедри української історії на львівськім університеті та кілька дрібніщих уступок.

Не були це уступки великі, але їх наслідком було розбиття українського громадянства. В 1894 році роздвоївся й невеличкий український парляментарний клюб (посли Барвінський і Вахнянин тягнули за правительством, пос. Романчук і Телишевський були в опозиції). „Народня Рада" осудила політику Барвінського-Вахнянина, але вони вже обома ногами стояли в новому політичному курсі ґр. К. Баденія. В р. 1895 перед виборами до сойму вони створили свій окремий виборчий комітет і в порозумінні з польськими чинниками приступили до виборчої кампанії, добувши 11 мандатів, в значній частині прихильників нового курсу. Два роки пізніще (1897) відбулися відомі криваві (баденівські) вибори до парляменту, в яких корупцією і багнетами переперто шість т. зв. „камеральних Русинів", а одночасно вдалося вибрати тільки трьох українських опозиційних послів. Вони творили окремий клюб; посли з ґрупи Барвінського вступили до Славянсько-християнського народнього Союза (Хорватів і Словінців).

Також в слідуючих каденціях сойму і парляменту Ол. Барвінський брав участь, здобуваючи мандат при допомозі своїх протекторів.

Політика Покійного є проявом тзв. професорської політики, оборони окремішности нації і заходів для її розвитку в першу чергу на освітньо культурному полі. Це своє завдання, не вважаючи на політичну лінію, сповнював Покійний совісно і з посвятою. Він не лише старався на парляментарній арені здобувати умови для культурного розвитку української нації, але й сам на кожному кроці ставив підвалини під освітньо-культурну будівлю. Був різким противником москвофільства і поборював його безпощадно, між иншим в щоденнику „Руслан", заснованім при допомозі австрійського міністерства закор. справ. Заснована Покійним на кілька літ перед війною християнсько-суспільна партія не мала ніякого помітніщого впливу. В часі війни своїми брошурами старався Покійний піддержати актуальність української справи по лінії заходу, себ-то центральних держав. Після перевороту 1918 Покійний різко змінив свої погляди, стаючи при боці през. Петрушевича.

(„Діло").

ОЛЕКС. БАРВІНСЬКИЙ,

один із сеніорів національного відродження галицьких Українців помер у Львові в дні 25. грудня м. р. у 80-тім році життя.

Один з немногих українських сеніорів та заслужених довголітною працею для рідного народу — зійшов зі світа, полишаючи за собою шістьдесять років визначної праці на царинах української нації. В Його особі умер один з перших пionірів української ідеї на Галицькій Землі.

З Його пера вийшли вже в 70. роках минулого століття перші шкільні книжки, що подали нашій молоді середніх шкіл зразки українського письменства, чим Він не мало причинився до виобразування тодішнього молодого покоління в українськім національнім дусі.

В часі своєї учительської служби в Тернополі був він живою душею нашого подільського громадянства.

Не мав він ніколи вільної неділі ні свята для свого відпочинку або розривки, а все виїздив на села, щоби живим словом ширити між народом просвіту і національне освідомлення, так, що Його безнастанній праці в народі завдячує давна ґенерація селянства Тернопільщини свій високий рівень культури і національної свідомости. Та по Покійнім не було такого народного робітника і орґанізатора в Тернополі, яким був покійний Олександер Барвінський.

Він був також душею нашого громадянства в самім Тернополі та не забував про орґанізацію тамошного українського міщанства і постарався між иншим про реактивування фундації кн. Острожських в Тернополі.

Прибувши до Львова з кінцем вісімдесятих років минулого століття, став Він тут до праці, де Його лише покликано. — На домагання Головного Виділу „Просвіти" написав Він негайно першу популярну історію України, щоби не допустити до баламучення народу русофільською історією, виданою Обществом Качковського. — Далі видає історичну бібліотеку, і піднимає заходи до оживлення і поширення діяльности Товариства імени Шевченка у Львові, та навязує зносини з Українцями за Збручем, щоби перетворити отсе товариство на Наукове Товариство Шевченка, що доконалося переважно Його заходами і працею.

З кінцем 1890 року бере участь в переговорах в справі наближення до Поляків, за приводом придніпрянських Українців, з чого вийшла так звана „нова ера" за часів намісника графа Казимира Баденього, та переходить до політичної діяльности, стає послом, до Ради державної у Відні і галицького Сойму, та обстоює угодову політику, щоби тим способом знищити руссофільську пропаґанду в Галичині та внеднати льояльною тактикою супроти правительства спромогу свобідного розвою українського народу під Австрією. Шляхом цієї політики йшов Покійний довго і далеко, мабуть за довго і за дале-

Г. Мальо.

БЕЗРОДИНИ

Після німецької перерібки переповів В. В—р.

(11)

— Може йому прикро, — думав Ілько, — що забрав мене від пані Фільдлянд, може лишить мене, коли ще раз з нею зустрінемося.

Як довго вони ішли попри ріку, то Ілько оглядався раз-на-раз за „Лебедем"; де тільки відпочивали, всюди випитувався, чи його хто не бачив; але коли Карльоні звернувся від ріки в бік, то він стратив всяку надію.

Тимчасом надійшла осінь і вандрівка ставалася що дня більше утяжливою. Вже від тижня було на дворі вогко і зимно, так що вони добре перемерзли. Найбільше давалось воно Фрузі в знаки; вона стратила всю охоту і гумор і оспало виглядала зпід кафтана свого пана.

Карльоні бажав дістатися як найборше до столиці, бо тільки там було можна в зимі дещо заробити. Кара 100 корон, котру мусів заплатити, випорожнила його касу так, що не міг користати з желізниці, а іти цілу дорогу піхотою — то було занадто тяжко.

Вони мали ще далеко до столиці, коли погода нагло змінилася. Повіяв острий північний вітер, а небо затяглося важкими, сивими сніговими хмарами.

— Кладися нині сейчас спати, — говорив Карльоні Ількови, коли зайшли вечером до якоїсь самотної гостинниці, — вибиремося завтра дуже досвіта в дорогу, щоби дістатися до сусідного міста ще перед сніжницею. Він сам хотів ще огріти при коминку Фрузю, бо вона пищала уже цілий день з зимна.

Коли Ілько прокинувся слідуючого дня, було ще цілком темно. Він отворив двері, а його обвіяв проймаючий вітер; на небі нависли чорні хмари.

— Я бувши на вашім місци, лишивбися нині таки тут — говорив господар, — дивіться, незадовго буде певно падати сніг.

— Я думаю, що дістанемося до найблизшого міста ще перед снігом, — відпсвів Карльоні.

— Гм, до міста шість миль, то спорий кусень.

— Нічого не поможе, мусимо трібувати.

Карльоні обвинув Фрузю коцом і держав її на грудях. Для Ілька справив був такий кожушок, як сам носив. Вітер віяв їм просто в очи, тому не могли розмовляти, але поступали мовчки побіч себе.

На дворі розвиднялося дуже поволи; ледви можна було розпізнати поодинокі дерева й корчі при дорозі.

Нігде ані живої душі, тільки ворони зривалися стадами, коли вони до них зближалися, і переривали свист вихру своїм перерaзливим голосом.

Може за яку годину змінився вітер з північного на східний і зачали політувати поодинокі платки снігу. З початку уносилися, як білі мотилі в воздусі, а опісля зачали так густо сипати, що весь воздух наповнився ними.

— Вже не дійдемо до села — говорив Карльоні, — мусимо шукати захисту в першій ліпшій хаті, яку подибаємо.

Так, але деж взяти хату? Нігде ані сліду людської оселі — що більше — перед ними розтягнувся густий темний ліс. Сніг падав що раз густійший, вітер метав ним, сунув і творив заспи.

Вандрівні з трудом порушалися наперед. Вітер навіяв їм снігу в кожду зморщку їх одежі.

Ілько чув, як сніг топився і спадав йому зимною водою по плечах; Карльоньому мусіло ще більше докучати: він не міг добре отулитися кожухом, бо держав під ним Фрузю. Пси поступали за ними невесело і тиснулися до купи, щоби оден за другим хоч трохи охоронився.

Вітер уставав звільна, але за се падав що раз більший сніг і ліпив їм в очи. Вони перемокли, перемерзли, за кождим кроком западали в сніг, але поступали наперед.

Карльоні споглядав раз в раз несупокійно лівобіч від дороги. Там був ліс рідкий, видно недавно вирубували, а трачі мусіли мати певно якийсь захист.

І справді видав він за хвилю радісний оклик і вказав на якийсь темний предмет, що зносився між деревами недалеко гостинця. З трудом перебрили вони по ломачу до него.

То була хатка, збудована рубачами ще на весні. Стіни були з накопиченого ріща і ломача, але дах був так густий, що до середини не перемакало.

Пси втиснулися чимскорше отвором до хати (дверий там не було) і качалися в поросі, щоби осушитися.

Також Карльоні і Ілько спровадилися там з немалою утіхою.

— Ну, тепер може собі падати сніг, — говорив Ілько вдоволений.

— Та нехай собі там падає — відповів Карльоні.

В хатці не було нічогісінько, крім приспи з землі і малого коминка, збудованого в кутику з кількох камінців. Сей коминок урадував їх дуже, бо могли розложити собі там ватру. Дерева не забракло їм; вони витягали зі стіни галузє, але мусіли уважати, щоби не за богато витягнути з одного місця, бо хатка могла би завалитися.

Незадовго запалахкотів весело огник на коминку. Правда, не обійшлося там без диму, бо комина на хаті не було, але вони були вдоволені, що можуть огрітися і осушитися.

Пси підносилися перед коминком на задні лаби, виставляючи до огню перемоклі черева. По хвилі виставила також Фрузя голову зпід кожуха і розглядалася цікаво, де то вона попалася. Скоро побачила огонь, скочила на землю, знайшла собі найліпше місце при коминку і розгрівала над огнем свої маленькі закостенілі руки. Вони огрілися трохи — але зачав їм знов голод доскулювати. Карльоні знав добре, чого пси скомлять, тому виняв з торби великий кусень хліба. Пси не спускали ока з него, коли він ділив хліб; кождому припала дуже маленька пайка, бо Карльоні сховав половину назад до торби.

— Не знаю, чи скоро лишимо тоту хатку, і чи ще далеко до сусідного села, — промовив до Ілька, подаючи йому його пайку, — не можемо зїсти всего запасу на раз.

Ілько розумів тото добре, але пси споглядали раз враз то на торбу, то на пана, щоби ще раз отворив торбу; а коли побачили; що ні на що не придасться, успокоїлися і простягнулися на землі спати.

Ілько пізнав доперва тепер, як дуже умучився, ідучи против хуртовини. Він вдивлявся ще кілька хвиль в поломінь, але голова склонилася до стіни і він здрімався. Спав може кілька годин, заким пробудився. Вітер притих, але сніг сипав заєдно. Ілько рад був довідатися, котра година, але він знав, що Карльоні мусів заставити той старий грубий годинник, з котрого Фіделіо так точно відчитував годину, щоби купити для него кожушок.

Звірята побудилися також і позирали за торбою. Вкінци Карльоні добув остатки хліба і розділив між них. Ще дуже богато бракувало, щоби вони тим наситилися, але щож було діяти? Вони бачили добре, що Карльоні нічого не сховав, і коли Фіделіо обнюхав торбу зі всіх сторін і заявив своїм побратимам, що там нема направду нічого, тоді вони полягали знов, поклавши голови на лаби.

Сніг почав падати на ново, помалу стемніло, так що годі було щонебудь на дворі розпізнати.

Ілько пішов за прикладом псів. Обвинувся добре в свій кожушок і положився на землю.

— Спи, спи — промовив Карльоні, — я буду трохи сторожити; пізнійше, як я схочу спати, то тебе збуджу. Ми не маємо справді тут чого боятися, але оден з нас мусить докладати заєдно до огню, щоби не погас, бо померзли би.

За кілька хвиль Ілько заснув. Коли його Карльоні збудив, було вже пізно в ночи; огонь палахкотів ясно, а коло него лежала купа ріща, готового до докладу.

— Бачиш, я приготовив тобі запас, будеш іно докидати галузку за галузкою до огню.

Ілько обняв охотно свою службу, а Карльоні закропів небавом, глубоко віддихаючи.

Ілько доложив грубу галузь до огню, а сам став в отворі хати. Сніг перестав падати, дерева, корчі і ціла земля покрилися грубою білою верствою, на небі миготіла звіздка коло звіздки. Позимніло дуже, і від часу до часу тріщала поверхня снігу, стинаючися до купи.

Звірята зачули, що Ілько зближався до дверий. Фіделіо і Мічоля споглядали на него заспаними очима, а Зефіро прийшов до него; здається, що мав охоту перейтися по лісі.

(Дальше буде).

ко, бо іще й тоді, коли весь нарід відвернувся від неї — побачивши, що нам туди не по дорозі. Те обстоювання угодової політики проти всіх і вся і безуспішне формовання християнсько-суспільної партії при помочі дневника „Руслан", удержуваного австрійським міністерством закорд. справ, понизило повагу і значіння Покійного Александра Барвінського. Та Він не видержав довше на тій політичній плятформі, як до часу вибуху світової війни.

З вибухом війни став Покійний твердо на становищі самостійницькім та в році 1918, по проголошенню З. У. Н. Р. став її першим державним секретарем віроісповідань і освіти. Відтак придержувався отсеї політики без виїмку і безглядно, — наче бажав прилюдно задемонструвати і доказати перед грядучим поколінням, що часи угодовости і здавання на ласку противника минули безповоротно, — нам пора для України жить!

З отсим кличем зійшов зі світа, осуджуючи немилосерно нові намагання до повторювання давних гріхів, та полишив своїм життям українському народови книжку обемисту: витривалої праці і тяжкого досвіду!

На працання написав ще цього року: Коротку Історію Українського Народу. Бажав написати і видати ще більшу історію, але життя не стало...

Вічна Йому память і Земля пером!

(„Рада").

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Повідомляється всіх членів і членкиць Українського Американського Демократично Клюбу в Джерзи Ситі, Н. Дж., що **Загальний Річний Мітінґ** (всіх трох дистриктів) **Клюбу,** відбудеться в неділю, дня 23-го Січня (January) 1927 р., в Українській Гали, 340 Johnston Ave., Jersey City (в дільниці Лафает). Важні справи є до полагодження а між иншим вибір нового уряду на 1927 р. Початок мітінґу о год. 5-ій по полудне. Проситься, щоби кождий член і членкиця Клюбу прибули на сей мітінґ на означений час. Новоюбрані пребставителі до виділу Клюбу 1927 р., Товариств, Братств і Сестриць будуть ласкаві прибути на цей мітінґ. Приходіть на мітінґ і припровадьте нових членів.

В лучности — організації сила.

Михайло Угорчак, предсідатель;
Григорій Криницький, секр. рекор.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОЧИНАЙМО ВІД СЕБЕ САМИХ.

Кілько разів я зійдуся з більшим числом Українців, на якім мітінґу, на якійсь родинній оказії, або на забаві, то зараз підуть розмови про нашу нещасну українську долю, і за кождим разом мені приходиться чувати такі нарікання:

Що се тому за причина, що наш народ не може позбутися ворожого ярма, і що за кождим разом, як йому ще ось-ось удасться вирватися з неволі, провідник народа віддає його в нову неволю? Чому то гетьман Хмельницький, замісць брати в неволю польського короля, робив з ним угоду, а відтак віддавав Україну Москві? Чому робив з Поляками угоду Петлюра? Чому робили „нову еру" галицькі політики?

Так нарікають наші люди, забуваючи на те, що ті люди частенько, без своєї вини, при найкращій своїй волі, находилися в такім положенню, що иншого виходу для них може й не було. Коли ми нарікаємо на наших передових людий, на наших політиків, учених, генералів, що деколи з ворогами накладали, то що сказати нам про нас самих, про тих з нас, які тут в Америці нарікаємо на наших проводирів за їх згоди з ворогами, а які не маємо відваги виступити відважно проти тих людий серед нас, які тепер накладають з Поляками?

Чи нема ще межи нами не мало таких, які нарікають на Хмельницького, „нову еру", на Петлюру, а які самі не мають відваги виступити проти польського приятеля, як сей вбереться в реверенду, накриється докторським титулом та піде серед нас на свобідній землі Америки робити роботу польського жандарма? Чи нема межи нами таких, що нарікають на Хмельницького, що, мовляв, не мав відваги заарештувати польського короля, а які самі не мають відваги виступити проти духовників, які нас уважають за худобу, за коний, які мають їсти чи сіно, чи овес, чи голу солому, як сього господареви захочеться, які нас уважають за вівці, котрих вовну вони мають стригти? Чи не найшлися серед наших людий люди, які недавно тому залякалися польських приятелів, як вони загрозили церковними канонами тим усім, що відважуться піти на церковний конґрес до Филаделфії? Чи не найшлися серед нас слабодухи, які на словах безпощадні вороги Польщі, а які були проти конґресу, бо мовляв не треба наражати собі отця духовного? Чи нема серед нас таких, які на словах готові кождого Поляка в ложці води втопити, але на конґрес вони й доляра не хочуть спендувати, щоби ділом направити лихо і ділом показати Ляхам, що ми вже не дамо своєї церкви вживати на польські інтереси?

Так, ми стогнемо в ярмі. Справді, стогнемо, на других нарікаємо, проводирів лаємо, що вони не рішучі, що вони не відважні, що вони подаються в рішаючій хвилі, але чи подумаємо ми на хвилю про те, що наші проводирі мусять бути такі, як ми? Чи подумаємо ми над тим, що як ми не стійкі, не рішучі, не відважні, то й наші ґенерали не можуть бути стійкі, рішучі, відважні, бо якби вони такі були, то вони лишилибся без війска, без мас?

Як хто береться нарікати на Хмельницького, Петлюру, нову еру, най вперед прочитає собі спис делеґатів на церковний український конґрес у Филаделфії, та спитає себе, чому там між тими, що не злякалися церковних канонів, нема його громади? Я живу в Дітройті, і тут частенько чую такі нарікання, і тому я раджу головно парохії з Кліперт стріту спитатися себе самих, чому не було нашого делеґата на церковнім конґресі в Филаделфії? Чи застрашилися ми суспензи, проклону, якими нас лякали? Чи збоялися ми того, що наші вороги назвали сей конґрес незаконним?

Пишучи сі слова, я бачу, що й я робивби таке саме, що вони, колиб я лишень нарікав, а не подав ради на направу. Коли котра громада з якоїнебудь причини не вислала делеґата на церковний конґрес у Филаделфії, то вона ще може направити сю похибку ділом, коли вона тепер покаже, що вона не боїться наразитися на гнів свого пароха, котрого вона сама оплачує, не боїться епископа, ні його дорадників, а поступає так, як честь українського народу вимагає. Покажім своїм поступованнем, що ми стоїмо за українським церковним конґресом. Платім точно катедратик на руки комітету, вибраного на конґресі. Заявляймося за ухвалами конґресу, себто домагаймося, щоби накиненого нам епископа забрали собі назад туди, звідки нам його прислали, а на його місце дали нам Українця, і то такого, якого вірні нашої церкви хочуть. Не біймося виступити проти тих священиків, що попирають рутенську політику. Маймо відвагу виступити за своїми правами та сказати слово в обороні свого права. Не даймо своєю кервавицею правити чужим рукам. Держім управу свого майна в своїх руках, не пускаймо його на ховзку дорогу, де воно може опинитися в айриських або й польських руках. Не дивімся на те, що нам пускають блахмана під ніс та горлають перед нами про Україну, а поза плечі польщину серед нас заводять. Покажім своїм ворогам, що ми почуваємо в собі силу та будемо бодро стояти за свої права. Даваймо жертви на Рідну Школу, на інвалідів, на сиріт, помагаймо нашому народови боротися проти ворога, що мучить нашу Неньку. Піддержуймо кождого священика, що йде з нами, а тих, що держать з Поляками, відішлім, най їм Поляки дадуть удержання.

Коли ми так зробимо, тоді ми й будемо мати право нарікати на Хмельницького, на „нову еру" й на Петлюру. І тоді ми будемо певні, що як прийде ще нова велика хвиля, то в нас уже не буде нерішучости, гнучкости, рабства, а буде тверда, непохитна боротьба проти ворога, за нашу свободу, аж до повної побіди.

Ревний Парохіянин.

Новий будинок викінчили дуже скоро вже за морозів, так що вапно під рукою замерзало. Зараз і комірники стали спроваджуватися. — Чи той дім сильно збудований? — спитав новий комірник давнішого.

— Ввійде, — відповів той — але як мені збирається на пчихання, то я радше виходжу на двір.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ОБУРН, Н. Й.

З хрестин на інвалідів.

На хрестинах в гром. Захарія Зимняка зібрали Стефан Коковський і Стефан Батько $3.50 для наших інвалідів в краю і вислали збірку до Обєднання.

ДЖОЛІЄТ, ІЛЛ.

На Товариство „Просвіта"

На річнім мітінґу тов. ім. Т. Шевченка, відділ 111 У. Н. Союза, який відбувся в неділю 19 грудня вибрано такий самий уряд як попередного року і ухвалено виасиґнувати з каси товариства $5 на тов. „Просвіта" у Львові.

СЕНТ ЛУІС, МО.

На памятник Франка.

Члени братства св. Арх. Михаїла зложили $5 на памятник Франка і переслали збірку до Обєднання.

По $1 зложили: Максин Івасишин, Григорій Лопуняк, Петро Ломиковський, Микола Цукевич; по 50 цнт.: Юрко Чорний і Дмитро Бакай.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

173.

Товариство Запорожська Січ в Оліен, Н. Й., відділ 363 Українського Народного Союза.

В залученню висилаю моні-ордер на 16 долярів і 25 центів, котрі зібрано межи членами на річнім мітінґу на Сиротинець-Захист при Укр. Нар. Союзі. Також з тов. каси ухвалено виплатити 25 долярів на сю ціль. Прикро, що не всі члени розуміють вагу Сиротинця. Це-ж не партійна справа, але діло гуманне.

Суму 25 дол. з тов. каси пришлеться в місяци січни. — З поважанням, Г. Підскальний, секретар.

174.

Товариство Запорожська Січ в Честер, Па., відділ 388. Українського Народного Союза.

Наше товариство ухвалило попирати збірку на Сиротинець-Захист при Українськім Народнім Союзі. Як вислід цеї ухвали висилаємо 66 долярів котрі зложили Товаришки і Товариші на таку добродійну ціль. Дальші жертви надішлемо пізнійше, бо ще не всі зложили. — З поважанням, П. Огар, секретар.

175.

Члени Тов. ім. Т. Шевченка в Тавнтон, Масс., відділ 122 Українського Народного Союза.

Ліпше пізно, як ніколи!

Коли уряд нашого товариства збирав жертви на Сиротинець-Захист при Українськім Народнім Союзі, я був у таких лихих матеріяльних обставинах, що навіть не був в силі зложити найменшої жертви на таку добродійну ціль як Сиротинець. Тепер коло мене змінилось на ліпше, тож я уважаю своїм обовязком вислати хоть невеличку лепту (2 доляри) на здвигнення так потрібної інституції. Колесо щастя в людськім життю є так змінчиве, що маючі люди протягом кількох хвилин ставали жебраками, а здорові люди як риби, ставали каліками, зданими на ласку і неласку суспільства. Тож до діла всі як один, бо ніхто не знаємо яке буде завтра. — Остаю з паважанням, Ілія Давидчук.

176

Примір до наслідування.

Я вже одного разу згадував в часописи Свободі про нашого щирого члена і патріота Мирона Федорчака, в котрого є золоте серце для кождої української справи.

Коли цей добродій почув, що Український Народний Союз хоче побудувати Сиротинець-Захист, то не вагаючися жертвував за одним разом суму 100 долярів (сто) а тепер ще доложив 11 долярів.

Кождий легко може додуматися, що чоловік, котрий за одним разом може собі позволити жертвувати суму сто долярів, а кромі цего ще на тім не пристає і офірує ще 11 долярів, то він матеріяльно мусить бути не зле ситуований, а тим самим мавби право думати, що йому Сиротинця цілком не буде потрібно. Однак Добродій М. Федорчак не руководиться самолюбством і не позбув своєї данини на Сиротинець як громадського шарварку. Не викручується як це роблять другі: не чіпайте мене, бо я вже дав свою пятку або доляра, або ще гірше: нащо мені Сиротинця, я стараюся, щоби мої діти не потребували іти до Сиротинця. — Кілько тут самолюбства, кілько облуди і заскорузлости! Не сотки тут грають ролю, але щире і гуманне серце. Не богато таких людий як добр. Мирон Федорчак, але як видко, ще не цілком перевелися.

Висилаємо трету збірку жертв в сумі 29 дол. і 50 цнт., перша посилка 53 дол. 50 цнт., друга посилка 108 долярів, разом 191 долярів від нашого відділу і членів, відділ 137 Укр. Нар. Союза. Маємо надію ще і на четверту посилку. — З поважанням, Микола Підгайний.

ЖАРТИ.

То не для нього.

Еспанський король Альфонс підчас останніх заворушень хотів переконатися про вірність своїх вояків, чи міг би здатися на них. Відвідуючи одну касарню, задержав кількох жовнірів і спитав одного з них: „Що ти зробив би, колиб я приказав стріляти в мене?" „Я виконав би приказ, ваша королівська величносте" — відповів жовнір. Три инші жовніри відповіли таксамо. Четвертий сказав, що він не міг би рішитися стріляти. „Добре! — сказав король — нарешті один вояк, який вище цінить життя свого короля, як його прикази. Але чому, приятелю, ти не стріляв би?" — „Бо я не міг би, ваша королівська величносте. Я є добвиш (тарабанщик).

Розуміється.

Жінка (до чоловіка): Ах, мій любий, єдиний Степаночку, серденько...

Чоловік: Алеж говори коротко: скільки потребуєш грошей, чи на капелюх, чи на сукню?

В астронома в обсерваторії.

Астроном: Отся зоря, пані, що ви тепер оглядаєте її, є віддалена 380 міліонів кільометрів.

Пані: То цікаве. Але чи то від обсерваторійної вежі чи від землі?

У барберні.

Гість: Тільки прошу не стригти мені волося занадто коротко. Не хочу бути подібний на дівчину.

Марсель Швоб.

ДОМ*)

Сашілі, блазен магараджі, що жив за володіння Вікраманджі, сказав раз до магараджі:

— Пане, яка твоя думка про життя?

— Що ти мене питаєш? — відповів рая. — Життя, то дарунок богів. Не нам оцінювати його вартість. Вони дають і забирають його, як їм захочеться. Кожен є вдоволений своїм. І я хвалю богів, що вони позволяють мені жити, щоби я творив добрі діла.

— Чи ти гадаєш, що кождий чоловік, навіть і з найнижчої касти, вдоволяється життям і може робити добро? — спитав блазень.

— Певно, — відповів магараджа — коли він є для богів побожний і вдячний.

— Знаменито! — відповів Сашілі. — Ти є втіленням сімох чеснот.

Магараджа був дуже побожний. Дуже поважав святих пророків. Не позволяв своїй колесниці їхати через ліси еремітів, а на ловах не вбивав улюблених їх антильоп. Заступався за факірів у свого народу, а як стрінув їх на дорозі, покритих брудом і болотом, вкритих травою, що від дванацятьох літ росла на їх тілі, то мив їх побожно і богомільно, щоби, як пробудяться, побачили, що їх тіло чисте й обмите та щоби йшли у ріжні краї роздавати благословенства небес.

Мав стільки богатств, що не знав їх числа. Столи його служби були з тяжкого золота, а ліжка їх ковані з діямантів. Рані, його жінка, мала зорі на лиці а місяці на руках. Син його був втіленням небесної краси. Царі з найдальших країн приходили з процесіями до нього, обвантажені найдорогоціннійшими скарбами своїх земель. У його царстві не було ні тигрів ні демонів, а навіть ракшів, які приймають людські постаті і в ночі отвирають груди та зїдають серце.

Одначе тому, що так сказав блазень Сашілі, рая попав у чорну задуму. Думав про селян і робітників, про людей найнижчих каст. Думав про дар життя, який боги так нерівно розділили. Думав, що справжня набожність може не є тим, щоби робити добре тоді як хто могучий, але могти робити добре тоді, як хтось є одним із найнижчих. Питав себе, чи ця побожність виходить із золотого серця богачів наче вічний цвіт, або може ця побожність гарно й ніжно отвирається до половини, як скромна цвітка на глиняному серці вбогих.

Магараджа зібрав своїх князів і зложив святочну заяву. Зрікся свого царства і своїх прав. Свої краї і лена роздав між них і отворив свої скарбниці та розкинув, що було в них: мішки золота і срібла між народ на майданах, а дорогоцінні рукописи зі своїх бібліотек кинув на вітер. Казав прийти Рані та прогнав її у присутности ради. Вона мусіла забиратися зі своїм сином і вертатися до краю, з якого прийшла. А потім, як уже не було біля нього ні князів, ні жінки, ні дитини, ні служби, обстриг собі волосся, здіймив зі себе одяг загорнувся в грубе сукно та смолоскипом підпалив свою палату. Червоно знялося полумя понад деревами королівського мешкання. Чути було, як тріщала обстановка і кімнати з слонової кости. Металями перетикані тканини звисали чорні, звуглілі.

Так розпращався рая з блеском своїх горіючих скарбів. Він мандрував від одного сонця до другого, від одного місяця до другого, аж посрадали йому ходаки з ніг. Дальше йшов він босий по терню, тіло його кровавилося. Галапаси, які з божої ласки жиють на корі дерев і на листках, сідали йому на ноги. Від них ноги пухли йому. Ноги його помало стали подобати на повні шкіряні міхи, які він тягнув за собою на колінах. Крилаті звірята, які жиють у воздусі а є такі малесенькі, що годі їх побачити, з дощом падали йому на голову. Волосся раї скуйовдилося від чираків, голова спухла від ран і нарвів. Ціле його тіло окровавилося від укушень звірят, що жиють на землі, від води і воздуха.

Одначе рая терпеливо зносив волю богів, бо знав, що все, що віддихає, має душу та що не слід убивати живих істот і не ялося їм давати вмирати. Хоч терпів страшні муки, то таки відчував співчування для душ, які окружали його.

— Певно, — подумав він — я ще не є ніякий факір, самовідречення мусить бути ще більше, боротьба ще завзятіша. Я відрікся моїх богацтв, моєї жінки, мого сина, здоровля мого тіла, щож ще остається зробити, щоби здобути милосердя, яке процвітає для вбогих?

Ніколи ще не думав рая над цим, щоби щось із його земських дібр було свободою. Але як тепер думав над тим, то побачив, що царі мають аж занадто свободи та що треба відмовляти собі її, щоби доказати справдішню побожність. Рая постановив продати себе першому вбогому чоловікови, якого стріне.

Прийшов у чорну країну, де земля була товста й урожайна, де птахи літали вколо й осідали цілими стадами. Тут побачив магараджа хатину з галуззя, намулу й глини, найнужденнішу будівлю людської руки. Стояла над берегом понурого ставку. У дверях стояв коліровий чоловік, старий, з брудною бородою і закровавленими очима. Ціле його тіло було вкрите брудом і водними ростинами, з лиця був відразливий і нечистий.

— Хто ти? — спитав нещасний король, що приволікся на руках і колінах. Сів коло хати, витягнув ноги, що були попухли наче шкіряні мішки, а голову похилив до глиняної стіни.

— Я дом, — відповіло нечисте сотворіння. — Належу до найнижчої касти. Мерців, яких мені приносять, кидаю в отсей став. Тіла дорослих коштують одну рупію, тіла дітей вісім аннів. Коли люде бідні, то дають мені клаптик матерії.

— Добре, — сказав рая — я продамся тобі, гідний поважання доме.

— Богато ти не варта, — відповів топильник. Але я куплю собі тебе за одну унцію золота, як бачиш. Могтимеш служити мені, коли я кудись поїду. Йди онтам. Коли тебе болять ноги, то намасти їх намулом; коли тобі спухла голова, обложи її листям, що ростуть на воді, а поздоровієшся. Я дуже бідний, як бачиш. Я тобі дав останню унцію золота, яку мав, щоби тебе доглядати як приятеля. Бо самотина, то страшне, а крокодилі не дають мені спати в ночі, клямсають своїми щоками.

Рая остався у дома. Жили ягодами і корінцями, бо рідко коли мали топити якого мерця. А люде, що приходили аж до домового ставу, були такі вбогі, що часто могли дати лише клаптик матерії або вісім аннів. Але дом був дуже добрий для раї, вигоїв його зі страшних ран, так начеб виконував свій природний обовязок.

А в країні настали щасливі, добрі часи. Небо було голубе, дерева цвіли. Люде вже не хотіли вмирати. Дом плакав гірко з голоду. До половини зарився в сухім намулі.

Аж раз побачив рая, що до ставу йде якась стара жінка. Несла тіло молодого хлопчини. Серце в раї забилось сильно, бо він пізнав сина, свого мертвого сина. Тіло було худе, безкровне. Здовж грудей можна було почислити ребра. Лиця князя позападались, почорніли як земля. Пізнати було, що він помер із голоду.

Рані пізнала царя й подумала: Він затопить тіло свого сина тай за те не візьме грошей.

Бідний рая приволікся на колінах до худого тіла та плакав над його головою. Потім стало йому жаль дома і він сказав до Рані:

— Мусиш мені дати вісім аннів, щоби я втопив свого сина.

— Я бідна, — сказала Рані — я не маю.

— То дарма, — відповів рая — йди й назбирай повні пригорщі рижу. Я пильнуватиму тіла мого сина.

Зеренце за зеренцем збирала Рані цілих вісім днів, щоби було на вісім аннів, а рая оплакував свою дитину. Колиж уже мав вісім аннів, то затопив свого сина в понурім ставі, а гроші дав домові, щоби його рятувати від смерти. Очи його засяли радістю. Він бачив, що дійсно відрікся того, що йому найдорожче і змилосердився над убогими.

Потім увійшов у гущу молитися. І Господь зробив його нерухомим, вітер покрив його землею, трава вигнала з його тіла, очи його виплили з ямин, а з черепа скільчилися дикі ростини. Сухі жили його безмясних рамен, які підніс був до неба, подобали на сухі ліяни, що обвилися довкола сухих галузей.

Так цар відійшов на вічний спочинок.

З французького переклав
Іван Процик.

*) Дом — індійське слово, топильник, той, що топить трупів.

ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ.

Отсим повідомляємо наших Шан. Покупців, що книжок за посліплатою (C. O. D.) з засади нікому не висилаємо.

Книжок на кредит також не висилаємо.

На такі листи, в котрих є замовлення на якісь книжки, а нема долучених рівночасно грошей (або віродостойних чеків чи моні-ордерів) за замовлені книжки, відповідати не будемо.

Всякі книгарняні замовлення полагоджуємо лише за попереднім надісланнем належитости.

Книгарня „Свободи".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

—o—

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

З концерту в честь Івана Франка.

Дня 1. січня, на самий Новий Рік відбулось в нас величаве свято в честь великого нашого каменяра Івана Франка.

Свято почалось в місцевій українській церкві о годині 3. сполудня панахидою. Коло прапору в церкві була гарно викінчена могила з березовим хрестом, обложена вінцями і чорною кокардою. На хресті був уміщений портрет Івана Франка.

В часі панахиди коло могили стояло по боках з прапорами, українським і американським, двоє дітей-членів Молодечого Департаменту Українського Народного Союза. Дальшу декорацію могили майло Братство Українських Сестриць, котре найбільше доложило рук коло декорування цего свята.

Сама панахида відбулась в щиро патріотичнім настрою. При кінци виголосив о. М. Марущак зворушливу промову, згадуючи нашого Мойсея, його діло і його велику ідейну любов до нашого бідного народу.

Зараз по панахиді в церковній гали устроєно концерт в честь того найбільшого сина Галицької України. На концерт, хоч як був непогідний день, зібралось публики стільки, кілько галя могла помістити. Вступне слово забрав гр. Д. Ремінник, котрий пояснив присутним, чому і задля якої причини ми днесь зібрались так громадно стрічати свято нашого найбільшого українського революціонера. Хоть пізно ми це свято обходимо, то однак звіривши ті всі непригоди, котрі пережила наша громада в цім році, то годі було скорше на це спромочись. Як свідома українська громада, ми потрафили все побороти і таки приготовились до цего свята.

Далі мішаний діточий хор під управою о. М. Марущака відспівав: „Далека Ти, а близька нам, кохана Вітчино!" Треба признати, що хор під умілою рукою зробив на присутних глибоке враження. Милозвучні слова нагадали нам убогу нашу стріху. Думалось нам, чому, то життя так і німстилось над нами; хоч тепер на чужині матеріяльно лучше маємось і краще живемо, та, дарма, коли шлунок наш вдоволений, так вистарчить один звук оттих чаруючих слів і всі ми серцем линем під ту убогу, далеку, а близьку нам, стріху, і на момент забуваємо, що ми в чужині. В такі хвилини душа наша рветься геть, за море, в рідну сторону. Приємно в той час на души.

Та ба, заздрісна доля — мачуха з нами не церемониться: вона цего не розуміє. От, може, а хибаж вам тут зле? А на естраді хто? І справді, на ніжче повно більших і меньших дітей. Богато з них, головно дівчатка, поубирані в українські костюми, вишивані святочні сорочки, вигаптовані ґорсетки й спіднички. По заді них більші й більші, а на останку поважні в бадьорому настрою стоять старі кремезні козарлюги і своїм здоровезними грудьми гудять:

У бій, у бій, у бій
За святий прапор Твій,
За Тебе, Україно!

Так дивишся і дивуєшся: та це Україна! Невже зможе нас ворог переломати в старім краю, коли ми тут за морем можемо ще так славно народні свята устроювати?

По співі пішли дальші точки програми, та оцінювати кожну з окрема неможливо, бо так, як їх було повних двайцять. Але поминути виконавців цеї програми мовчанкою це також неможливо, бо забогато труду вони доложили. Приміром в співі: Антонія Карась, Розелія Борис, о. М. Марущак. В декламаціях: Анна Підгорецька, Анна Шаравара, В. Тенер, Л. Самборський і М. Чагарин. В граню: О. Галас, С. Ґит, І. Карась і Богдан і Анна Патрили.

Тут треба підчеркнути, що Анна Патрило це учениця вищої школи, котра із Ню Йорку приїхала до родичів на Різдвяні вакації, то й не забула зя гостити й взяти участь в нашім святі. Публика за се нагородила її аж тричі бурливими оплесками.

Повчаючий відчит про Івана Франка дав гр. М. Чагарин. Він широко перейшов його життя від молодечих літ аж до часу, як Франко в своїй надмірній праці знемігся і раз на завжди полишив нас мов той корабель на широкім морю в часі найбільшої бурі. Він згадав про кривди, які чорна сотня кувала для Франка і як фарисеї по смерти Франка побачили, якими маленькими й нікчемними карликами були вони супроти великого духа Франка.

Потім ще виступали хорові співи, скрипкові соля, і т. и. Все це задоволяло публику.

Правду сказавши, був це один найкращий концерт в громаді. За се першу заслугу приписують о. М. Марущакови.

Концерт підняв духа в громаді. Нема в нас більше тої зневіри, котра колись у нас так кріпко загніздилась. Здається, що все на світі можливе. Життя в нас знов навернулось на свій шлях і в повнім ході йде до нашого найкращого ідеалу — до просвіти, в повнім значінню цего слова. Позаміскі наші громади можуть се бачити хотьби по тім, що чим раз більше від нашої громади ідуть жертви через „Обєднання" на народні цілі. І з того концерту весь дохід, а також і з Різдвяної коляди піде тамтуди.

Запалені до роботи, ми закидаємо малі спори. Ми віримо в недалеке наше визволення. Ми певні, що завтрішний день знов щось нового нам принесе. Що знова підуть Українці складати жертви в боротьбі за нашу свободу.

Тому ми повинні йти шляхом Івана Франка, котрий кликав до нас:

Кождий думай, що на тобі
Міліонів стан стоїть,
Що за долю міліонів
Мусиш дати ти одвіт.

М. Лотоцький.

Гість пізно в ночі прийшов до готелю. За ним прийшов послугач із клунками і бачить, що гість засвітив свічку і щось наче шукає по стінах.

— Чи пан шукають чогось? — спитав послугач здивовано.

— Ні! Я хотів лише оглянутися за блощицями, заки положуся спати.

— Але то зовсім непотрібно, пане! Покладіться лише спокійно спати, а блощиці вже самі прийдуть до вас.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГАРКАВЕНКО В БОСТОН, МАСС.

Українці в Бостоні будуть мати в себе великого гостя. Славний український силач А. Гаркавенко буде боротися в Бостоні в четвер 20-го січня, в Ґренд Опера Гавз, Довер і Вашинґтон Стріт. Поч. о год. 8.15 вечер. Можна надіятися, що все українське громадянство прийде привитати Гаркавенка і подивляться, як Гаркавенко кладе на лопатки.

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто змінює свою адрес у,нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу.............

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу.............

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДЕБАТИ ПРО НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШОСТИ В РУМУНСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ.

—o—

При дебатах над новим законом про пресу знова порушено справу національних меншостей в Румунії. З буковинських послів беруть слово шовініст-лібeрал Ністор і авересканець Збіра.

Ністор жадає знесення „привілею" національних меншостей вести по ґромадах урядовання в нерумунській мові. Він жаліє, що румунський уряд сам дає повід для „фантастичних апетитів" національним меншостям, як це сталося примiром в черновецькім повіті, де урядово обявлено дуже некорисну для державної нації статистику. (В черновецькім повіті урядова статистика виказала, що в повіті є до 160,000 Українців, а Румунів всього 36,000). Найбільшу шкоду заподіяли передвиборчі пакти авересканців з національними меншостями і тепер правительство не сміє їх переводити в життя.

Ністорови відповідає Збіра і запевнює його, що нікому з Румунів не треба безпокоїтись про румунський характер Буковини, бо „кожний, хто знає історію Буковини, той мусить також знати, що право панувати в Буковині мають тільки одні Румуни. Ми не конгльомерат, як це була колись Австрія, а могутня держава і вважаємо національні меншости за гостей, з якими ми по добрій волі ділимося і правимо. Але за те жадаємо від них, щоби вони вразі небезпеки були плече в плече з нами, бо иначе нам не по дорозі".

Фашист-кузист Валері Попа заявляє іменем своєї партії, щоби всі Румуни, без огляду на партії, створили спільний фронт в боротьбі з чужинцями, якими є національні меншости, за загальне національне добро румунського народу.

Ці дикі випади проти національних меншостей найшли гідну відповідь від заступників Мадяр і Німців. Від Німців виступив навіть і член правительственної партії епископ Бласкович і заявив, що не все, що йде з реґату (території довоєнної Румунії), можна приймати за корисне для Румунії, а головно в культурній ділянці реґат нищить давні здобутки національних меншостей своєю варварською політикою.

З Українців-угодовців-хліборобів підніся Кракалія і заявив, що утискають також Українців, але його закричали румунські шовіністи. Зате пан „лицар" Лукашевич заявив, що він іменем українського народу в Буковині буде голосувати за предложеним урядом законом, бо Українці в Румунії є елементом законности і порядку, треба лише, щоби уряд позволив вчити в народних школах також української мови та религії.

В суді.

Знавець поставив свідкови питання: „Де ви були 9-го серпня минулого року між девятою і десятою годиною вечером?" Адвокат зірвався і запротестував проти такого питання. Предсідник спитав знавця, чи він уважає це питання важним, бо він (предсідник) уважає його зайвим. Знавець відповів, що вважає те питання важним. Предсідник сказав, що він є проти такого питання. Знавець повторив питання свідкові. Адвокат зірвався і запротестував. Знавець запротестував проти протесту адвоката і зажадав рішення трибуналу. Всі судді повстали і відійшли до салі нарад, а потім вернулися. Предсідник заявив знову, що питання є зайве. Знавець спитав свідка: „Де були ви 9-го серпня минулого року між десятою і одинацятою годиною?" Свідок сказав: „Не маю найменшого поняття!"

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Стінний Календар

з портретом ІВАНА ФРАНКА, (в двох кольорах) свята українські і англійські.

ЦІНА 30 ЦЕНТІВ.

КАЛЕНДАРІ НА 1927 РІК. У. Н. Союза .... 50 ц.

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.